

והשתא תיקשי, מאי קא משמע לן רב במבוי שנפרץ לחצר?!

אמר ליה רב ביבי בר אבבי לרבה בר עולא: רב אתי לאשמועינן עיקר חידושו בחצר, שהיא מותרת בטלטול, דליכא למילף לה ממתניתין.

כי אי מהתם — במתניתין דחצר קטנה — **הוה אמינא: הני מילי היכא דלא קא דרסי בה רבים** ולא מבטלי שם מחיצות דידה.

אבל היכא דקא דרסי בה רבים, דהיינו במימרא דרב, דמיירי בחצר שנפרצה אף היא לרשות הרבים, ועוברים רבים מרשות הרבים לרשות הרבים דרך החצר והמבוי, **אימא** דבטלו שתי המחיצות משום דריסת הרבים למבוי, **ואפילו חצר נמי** אסורה בטלטול כיון דלית לה מחיצות.

קא משמע לן רב דחצר מותרת לטלטל בה! ומקשינן: **והא** דאמרת דאתי לאשמועינן שאין דריסת הרבים מבטלת שם מחיצה, **נמי תנינא**, ומאי קא משמע לן רב?!

דתניא: **חצר** מוקפת מחיצות שיש בה שני פתחים, **שהרבים נכנסין לה בזו**, בפתח האחד, **ויוצאין לה בזו**, בפתח השני —

הוי **רשות הרבים** לענין ספק **טומאה**, דקיימא לן דברשות הרבים ספיקו טהור [וברשות היחיד ספיקו טמא];

והוי **רשות היחיד** לענין **שבת**.

אלמא, לא אמרינן דלא ליהוי רשות היחיד לשבת, מטעם דאתו רבים ומבטלי מחיצתא, ותיקשי: מאי קא משמע לן רב?!

ומשנינן: **אי מהתם** בברייתא, **הוה אמינא, הני מילי** — דלא אמרינן אתו רבים ומבטלי מחיצתא — היכא ששני הפתחים הוויין זה **שלא כנגד זה**, אבל במימרא דרב, דמיירי ח-ב כשהיו הפתחים זה **כנגד זה** [וכדקאמר: ונפרצה חצר "כנגדו" של מבוי], **אימא לא** הוי מחיצה, דאמרינן בכי האי גוונא: אתו רבים ומבטלי מחיצתא.

קא משמע לן רב דאפילו בכי האי גוונא הוי מחיצה.

ומקשינן אהך תירווצא: **ולרבה, דאמר לעיל** בעמוד א, דהא דאמרינן במבוי שכלה לרחבה ונפרצה אף הרחבה לרשות הרבים דלא חשיב מבוי מפולש, הני מילי כשלא היו הפירצה ופתח המבוי מכוונין זה כנגד זה, אבל אם היו מכוונין זה **כנגד זה אסור** משום מבוי מפולש!

על כרחנו, **הא דרב** — דאמר: מבוי שנפרץ במלואו לחצר ונפרצה חצר כנגדו מבוי אסור, עד שיערבו עם בני החצר. הא עירבו עמם מותר לטלטל במבוי, דלא חשבינן ליה כמפולש — **במאי מוקי לה רבה?**

בהכרח, בנפרצה זה **שלא כנגד זה**.

דאם לא כן, היה אסור אף בעירבו, משום דהוי כמפולש [והא דאמר רב: ונפרצה חצר "כנגדו", היינו בכותל שכנגדו של מבוי, ולא שהיתה הפירצה עצמה "כנגדו" של פתח המבוי — רש"י לעיל ח א ד"ה אבל, ועיין רש"י כאן].

והשתא תיקשי, דכיון דרב גופיה — לרבה — נמי מיירי בזה שלא כנגד זה, **תיתי** — ברייתא ד"חצר שהרבים נכנסין לה",

ובמקום פתיחתם למבוי הגדול אין עושה להם כלום.

אמר ליה רבא לאביי: ממה נפשך!

אי אמרת שהמבואות הקטנים ניתנים בלחי וקורה ואין צריך ליתן בראשיהם הפתוחים למבוי הגדול ולא מידי, על כרחך **כמאן** סבירא לך, **כשמואל**, **דאמר לעיל**: מבוי עקום תורתו של מבוי זה **כסתום**, ומתירו בלחי מכאן ולחי מכאן.

ולפיכך: הני מבואות קטנים שעקומים הם [שהרי פתוחים בעצמם לרשות הרבים, ופתוחים הם למבוי הגדול שאף הוא פתוח לרשות הרבים, והיינו מבוי עקום] מותרים בלחי בפתחיהם, ולחי נוסף בפתחו של המבוי הגדול לרשות הרבים, ואין צריך ליתן בעקמומיתם — במקום שהם פתוחים למבוי הגדול — כלום!

[ולא כרב, דסבירא ליה לעיל: דבמבוי עקום צריך ליתן בעקמומיתו צורת הפתח, דסבירא ליה שנותנין לעקמומית תורת מבוי מפולש].

וכיון שכן, **למה ליה** למבוי הגדול — שאף הוא אינו אלא מבוי עקום — **צורת הפתח** באחד מראשיו?!

והרי כסתום הוא לשמואל, וסגי בלחי מכאן ולחי מכאן אף למבוי הגדול.

ועוד תיקשי, **הא ההוא מבוי עקום דהוה בנהרדעא** שהוא מקומו של שמואל, ומכל מקום **חשו לה לדרב** דפליג אשמואל, ואמר: מבוי עקום תורתו כמפולש, וצריך להתירו בעקמומיתו כדרך שמתירין מבוי מפולש [וכדאמרינן לעיל ו ב].

ומימרא דרב — **למה לי** לחדש דלא אתו רבים ומבטלי מחיצתא, בפתחים שאינן מכוונין זה כנגד זה?!

ומשנינן שינוייה אחריןא:

אי מהתם — מברייתא ד"חצר שהרבים נכנסין לה" דשמעינן מינה דלא אמרינן אתו רבים ומבטלי מחיצתא — **הוה אמינא: הני מיילי דלא מבטלי מחיצה** — מדאורייתא!

וללמד: שרשות היחיד גמורה היא, ולזרוק מרשות הרבים לתוכה הוי הוצאה, וחייב עליה.

אבל לטלטל בתוכה **אימא לא** שרי, דמדרבנן לאו רשות היחיד היא, דאתו רבים ומבטלי מחיצתא!

ולפיכך **קא משמע לן** רב: דאף מדרבנן לא בטלו המחיצות, והחצר מותרת לטלטל בה!

איתמר:

מבוי גדול עקום כמין ד', הפתוח משני ראשיו לרשות הרבים, והוא **עשוי כנדל** [שרץ שיש לו רגלים הרבה], שפתוחין לו מבואות קטנים הפתוחים בראשיהם השני לרשות הרבים ההולכת בצדי המבוי הגדול, [והמבואות פתוחים משני צדי המבוי הארוך זה שלא כנגד זה — תוספות], אם בא להתירו: [רא' ציור 1]

אמר אביי: עושה צורת הפתח למבוי הגדול, באחד משני ראשיו הפתוחים לרשות הרבים [ולחי או קורה בצדו השני הפתוח לרשות הרבים], **והנך כולחו** מבואות קטנים **מישתרו** [מותרים בטלטול] **בלחי וקורה** בפתח שבראשיהם שלצד רשות הרבים,

אמות או יותר, אינו מניח את הקורה אלא כנגד ראש הכותל הקצר, ומניחה כשהיא מאונכת לכותל הארוך. (35) [רא' ציור 3]

רבא אמר: אחד זה שעודף ארבע אמות, ואחד זה שעודף פחות מארבע אמות, אינו מניח את הקורה, אלא כנגד ראש הכותל הקצר.

[ואם הניח באלכסון לא מהניא קורה זו כלל, ואסור לטלטל אף כנגד הקצר, ביאור הלכה סימן שס"ג כהפרי מגדים, ודלא כהמחצית השקל].

והוסיף רבא: ואימא טעמא דידי, ואימא טעמא דידהו:

אימא טעמא דידי דלא מהני קורה באלכסון, דאנא סבירא לי: קורה טעמא מאי תקון רבנן דמהני להתיר את המבוי בטלטול? — משום היכר [שלא יבואו להחליף בין מבוי לרשות הרבים]!

וקורה העומדת באלכסון לא הוי היכר, שהרואה בני מבוי נמשכין ומשתמשין במבוי שלא כנגד הכותל הקצר, יבוא לטעות ולומר: מותר להשתמש ברשות הרבים!

לפי שאותו עודף שאין מחיצה מהצד השני כנגדו, אינו נראה להם כחלק מן המבוי. (36)

ואימא טעמא דידהו דמהני קורה באלכסון:

וכל שכן דבעלמא, שאינו מקומו של שמואל, צריך למיחש לדרב [ריטב"א]. ואמאי לא אצרכת בעקמומיתם של המבואות הקטנים — ולא מידי?!

אלא, אמר רבא: עושה צורת הפתח לכולהו מבואות קטנים להאי גיסא בראשיהן הפתוחים למבוי הגדול, וכרב דאמר: תורתו של עקמומית המבוי כמפולש. ואידך גיסא דמבואות הקטנים מישתרו בלחי וקורה.

[רא' ציור 1]

ובכך הותרו המבואות הקטנים. (34)

[שמועה זו דמבוי העשוי כנדל, נתבארה על פי ריטב"א ומהרש"ל בדעת רש"י].

אמר רב כהנא בר תחליפא משמיה דרב כהנא בר מניומי משמיה דרב כהנא בר מלכיו משמיה דרב כהנא רבה.

ואמרי לה: רב כהנא בר מלכיו היינו הוא עצמו רב כהנא רבה [ב"ח]:

מבוי שכותלו שמצידו האחד ארוך, וצידו אחד קצר. אם עודף הארוך על הקצר פחות מארבע אמות, מניח את הקורה באלכסון מראשו של כותל הארוך לראשו של קצר, ומטלטל עד הקורה בכל מקום שהיא.

[רא' ציור 2]

אבל אם היה הארוך עודף על הקצר ארבע

36. וכתב בביאור הלכה: משמע ברמב"ם דאין שיעור לעודף, ואפילו עודף מעט נמי אסור. ומיהו הני מילי אם נראה לעין שצידו אחד ארוך יותר, אבל באם אין נראה בהדיא לעין, רק על ידי מדידה אנו יודעין שצד אחד ארוך לא קפדינן בזה, דבזה לא שייך הטעם שיבואו לטעות ולהשתמש ברשות הרבים.

34. ואם בא להתיר גם המבוי הגדול עושה לו צורת הפתח בעקמומיתו, ושתי לחיין בשתי ראשו הפתוחין לרשות הרבים].

35. דכיון דעודף עליו ארבע אמות, הרי הוא כמבוי בפני עצמו, דהא שיעור משך מבוי ארבע אמות, ולפיכך צריך מחיצות כנגדו, ר"ח.

דמר, הנך אמוראי דסברי מותר להשתמש תחת הקורה, סבר כי קורה משום היכר הוא דמהני, ולפיכך מותר להשתמש אף תחת הקורה.

ומר, הנך אמוראי דסברי אסור להשתמש תחת הקורה, סבר כי קורה משום מחיצה, וחודה הפנימי של מחיצה הוא זה שיוורד וסותם, ונמצא שתחת הקורה ליכא מחיצה, ולפיכך אסור להשתמש תחתיה.

ודחינן: לא בהכי פליגי.

אלא דכולי עלמא סברי כי קורה משום היכר.

והבא בהא קמפלגי:

דמר סבר, היכירא של קורה מלגיו.

דבעינן הכירא לאלו שבפנים המבוי, וההיכר הוא צדה הפנימי של עובי הקורה, ולפיכך אסור להשתמש תחת הקורה עצמה, העומדת מן ההיכר ולחוץ.

ומר דמתיר להשתמש תחת הקורה, סבר: היכירא מלבר.

לכני רשות הרבים שמחוץ למבוי היא, וההיכר הוא צד עוביה החיצון של קורה, ולפיכך מותר להשתמש אף תחת הקורה.

ואיבעית אימא, דכולי עלמא קורה משום מחיצה.

והבא בהא קמפלגי:

דאינהו סבירא להו, קורה משום מאי תקון תז"ל דמהני, משום מחיצה, שרואין חודה של קורה כאילו יורד וסותם. ובאלכסון נמי הוי מחיצה.

אמר רב כהנא: הואיל ושמעתתא דמבוי שצידו אחד ארוך, דכהני [של כהנים] היא, אימא בה אנא דכהן אנא, נמי מילתא:

הא דאמרת, שאם היה הכותל הארוך עודף על הכותל הקצר עד ארבע אמות מניח את הקורה באלכסון — לא אמרן אלא שאין באורך אלכסונו של מבוי מראש הכותל הקצר עד ראש הכותל הארוך, בקו אלכסון, יותר מעשר אמות!

[ומבאר רש"י כי המדובר הוא במבוי צר, שרוחבו ביחד עם עודף ארבע האמות של הכותל הארוך נותנים אלכסון של פחות מעשר אמות].

אבל אם יש באלכסונו יותר מעשר אמות, דברי הכל אינו מניח אלא כנגד הקצר. שהרי כל תחת הקורה הוי פתח, ואי אפשר לפתח שיהא יותר מעשר אמות.⁽³⁷⁾

איבעיא להו: מהו להשתמש [לטלטל] בכל מבואות דעלמא תחת הקורה?

רב, ורבי חייא, ורבי יוחנן אמרו: מותר להשתמש תחת הקורה. [רא' ציור 1]

שמואל, ורבי שמעון בר רבי, ורבי שמעון בן לקיש אמרו: אסור להשתמש תחת הקורה.

והוינן בה: לימא בהא קמפלגי:

37. וכדתנן בריש פירקין: והרחב מעשר אמות, ימעט.

החיצון של קורה יורד וסותם, נמצא שאין סתימת המחיצה דבוקה לכתלים של מבוי, שהרי אור כרחבה של קורה יש ביניהם.⁽³⁸⁾

ולדברי האוסר במבוי דעלמא להשתמש תחת הקורה — ומשום דסבר חודו הפנימי של קורה יורד וסותם — מותר להשתמש במבוי שהניח קורתו על גבי יתדות, שהרי חודו הפנימי של קורה סמוך לכתלים וסתימתו דבוקה לכתלים, ומהני!

רבא אמר: לדברי האוסר במבוי דעלמא להשתמש תחת הקורה, ומשום דקסבר חודו הפנימי יורד וסותם, נמי אסור להשתמש במבוי שנעץ קורתו על גבי יתדות. משום דלא מהני קורה חוץ למבוי, אלא בעינן קורה על גבי מבוי, והכא ליכא קורה על גבי מבוי!

איתיביה רב אדא בר מתנה לרבא: היתה

קורתו של מבוי משוכה מכתלי המבוי כלפי ט-א חוץ, וכגון שנעץ בראש כתלי המבוי שתי יתדות שוככות כלפי חוץ, והניח הקורה עליהן. [דא' ציור 2]

או שהיתה הקורה תלויה על אור המבוי בין שני הכתלים, ובגובה שוה להם. וכגון שנעץ קנה באמצע פתח המבוי, ונתן עליו את הקורה, ואינה מונחת על כתלי המבוי:

[דא' ציור 3]

אם היתה הקורה "המשוכה" רחוקה מן המבוי, או שהיו קצות הקורה "התלויה"

דמר סבר: חודו הפנימי של קורה יורד וסותם, ותחת הקורה מחוץ למחיצה הוא, ואסור להשתמש תחתיה.

ומר סבר: חודו החיצון של קורה יורד וסותם, ותחת הקורה מבפנים למחיצה הוא, ומותר להשתמש תחתיה.

אמר רב חסדא: הכל שנחלקו אם מותר להשתמש תחת הקורה, מודים בבין לחיים [אם התיר מבואות דעלמא בלחיים], כלומר: בצדו של לחי, שאסור להשתמש ולטלטל שם, אלא מחודו אולי צ"ל הפנימי של לחי ולפנים.

וטעמא: משום דלחי שיעורו אפילו במשהו, ואם נתיר לטלטל בין הלחיים יבוא לטלטל מחוצה להם — תוספות.

בעא מיניה רמי בר חמא מרב חסדא:

נעץ שתי יתדות שוככות בשני כותלי המבוי בעובי הכותל שמבחוץ למבוי, והניח קורה על גביהן של יתדות מחוץ למבוי, וסמך חודה הפנימי של קורה לשפת המבוי — מהו להתיר המבוי בקורה זו? [דא' ציור 1]

אמר ליה רב חסדא לרמי בר חמא:

לדברי המתיר במבוי דעלמא להשתמש תחת הקורה — ומשום דסבר, חודו החיצון של קורה יורד וסותם — אסור להשתמש במבוי שהניח קורתו על גבי יתדות. שכיון שחודו

38. ואף לבוד ליכא למימר, כיון דלאו מחיצה ממש היא, אלא "רואין" כאילו יורד וסותם — רש"י וריטב"א. ולמעלה בקורה עצמה נמי ליכא למימר לבוד, דאם כן הרי אתה רואה עובי הקורה כאילו אינו, נמצא שאין לנו קורה רחבה

וכתב הריטב"א: לאו דוקא הא דאמרינן ש"אינו מניח אלא כנגד הקצר", אלא, מניח את הקורה באופן שלא יהא הפתח רחב יותר מעשר אמות. ובגאון יעקב כתב: דלא משמע הכי בגמרא.